

Óli Jacobsen

olijacobsen@post.olivant.fo

Tre generationer til rede at modtage regentparret sidste fredag. F.v. Eva med datteren Døgg, Óli Jákup, Janus, Jógvan Jón med sønnen Sproti. Til selve besøget kommer også den "gamle" Janus. Da bliver der fire generationer

en flad sten, som siden blev kaldt "kongebordet". Den sten findes dog ikke mere, da den er skjult under senere stenskred.

Det er særdeles interessant, at Kloss også fik tegnet et billede fra besøget på Store Dimon. Efter dette billede at dømme, har der været fem personer i land.

Værten ved kronprinsens besøg var den 34 årige kongsbonde Óli Jákup Jensen og hans 11 år ældre hustru Gudrun f. Mortensdatter. Ved folketællingen i 1840 boede der 19 mennesker på Store Dimon. Det har formentligt været nogenlunde det samme i 1844.

Bonden fik selv en dramatisk død, da han i 1859 selv faldt ned fra den høje skrænt. Han var i øvrigt tipoldefar til vores kilde Janus úr Dimun.

Var også med til grindedrab

En kilde til kronprinsens besøg er en dagbog, som blev skrevet af Christoffer Michael Olsen, som dengang arbejdede hos den kongelige monopolhandel i Klaksvig.

Han beretter følgende i 1844: *Løverdag 22. juni kom Kronprindsen til Færøerne med Fregatterne Gefion og Tetis. Vi hørte Kanonernes Torden her til Klaksvig.*

30. sidst i denne Maaned kom en Grind paa Vaagø, hvor Kronprindsen var tilstede og stak selv med.

14. juli rejste han afsted igen.

Der er ikke tvivl om, at kronprinsens deltagelse i et grindedrab har bestyrket opfattelsen af ham blandt færinger som "folkets mand."

Under kronprinsens besøg på Vágar forsøger to mand forgæves at bestige Trøllkonufingur, som kronprinsen døber Kongespiret, et navn der dog aldrig slår an.

På Eiði bor kronprinsen hos Poul Joensen, som ejer landets eneste beboelseshus i to etager. Bygden er i anledning af besøget rengjort, alle huse er vasket udvendigt, alle vandløb rensat op og alle møddinger tømt. Det flere dages besøg på Eiði benyttes også til at bestige landets højeste fjeld

Slættaratindur på 882 m.

Der var stil over besøget. En beretning siger, at da kronprinsen tog til Kirkebø var der i følget 50 ryttere til hest.

Opgav enevælden

Lademanns leksikon skriver bl.a. om Kong Frederik 7.:

Frederik 7. (1808-63) var konge 1848-1863. Han var søn af Christian 8. Efter tøjlesløse ungdomsår, forvisning til Fredericia og to opløste ægteskaber indgik han varig forbindelse med Louise Rasmussen, der i 1850 blev hans hustru som Grevinde Danner. Frederik yndede ikke alvorligt regeringsarbejde, men hans valgsprog "Folkets Kærlighed min styrke" var oprigtigt ment, og den popularitet, han havde vundet som prins, steg yderligere, da han i martsdagene 1848 godvilligt opgav enevælden, afskedigede det gamle ministerium og udnævnte det frisindede Martsministerium. Han underskrev grundloven 5. juni 1849.

Frederik, som var barnløs, blev den sidste Oldenborger i kongerækken.

Dette er den eneste gravsten i kirkegården i Dimon. Den er sat over Ole Jacob Jensen, som den 1. juni 1924 fik en nedfaldende sten i hovedet. Han blev kun 31 år gammel.

Betydning for Færøerne

Bente Jønsson afslutter sin beretning om kronprinsens besøg således:

"Efter en måned måtte kronprins Frederik sige farvel til Færøerne.

Opholdet havde prentet sig dybt i kronprinsens hjerte, og som konge talte han altid varmt for færingerne ud fra det, han havde set og oplevet på turen, men desværre ofte for døve øren."

Frederik 7. kom dog at have den direkte betydning for Færøerne, at han den 26. marts 1852 underskrev loven om det færøske lagtings genoprettelse. Dette kom til at have stor betydning for Færøernes politiske udvikling.

Det var også under hans regeringstid, at den kongelige monopolhandel blev ophævet i 1856. Det kan have haft betydning, at amtmand Pløen, som var kongens vært på Færøerne i 1844, var en ivrig fortaler for monopolhandelens ophævelse. Dette har han næppe holdt skjult for kronprinsen.

Monopolhandelen ophævelse blev indledningen til en helt ny tid på Færøerne, godt hjulpet af danske købmænd og tilrejsende danskere, som bosatte sig på Færøerne, og hvis efterkommere har sat sit præg på det færøske samfund.

Udfordringer som konge

Det som endvidere ses om Frederik 7. i Christoffer M. Olsens dagbog er følgende:

1848

Den 20de Januari døde vor Konge Christian den Ottende. Han var bleven forkølet ombord paa et Skib, hvorpaa han blev aareladt. Inflammation kom i Saaret. Han laa en 14 Dage. Han regjerede i 8 Aar.

Hans Søn Frederik den 7ende er udraabt til Konge. Der tales om, at vi skulle faa Constitution i Danmark.

5. april:

Der er indbyrdes uroligheder næsten over hele Europa. Alle forlanger friere forfatning, Constitution. Holstenerne med Hertugen af Augustenborg hos dennes Broder Printsen af Nøer i Spidsen gjøre oprør imod vor nye Konge Frederik den 7ende. De ville ikke længere være under Danmark. Den danske flåde og Landfolket er sat paa Krigsfod.

Lidt af Store Dimons historie

For at give et indblik i Store Dimons historie skal her gengives en artikel i Nationaltidende 5. juni 1924 skrevet af Oliver Effersøe, som var en kendt politiker:

"Mellem Syderø og Sandø paa Færøerne ligger to smaa, men høje og stejle Øer: Store Dimon og Lille Dimon. Den først nævnte er beboet hele Aaret, men Folketallet udgør kun omkring 10 Mennesker (en Familie). Det er ikke gaaet helt nemt at faa Folk til at bo der, uagtet Øen er rig og god. Utallige Søfugle omsværmer den i den lyse Sommertid og bygger i dens Fuglefjælde. Græsningen er herlig for Køer og Faar. Dimon Ost og Dimon Smør er berømte.

Dødelige ulykker

Men Pladsen er afsides og dertil farlig. Der er kun en Opgang til Øen. For nogle Aar siden omkom Sognepræsten her ved Nedstyrtning. Fuglefangsten er som bekendt farlig, og mange Mænd har ladet Livet i Fuglebjergene. Nylig meldte Telegrafene, at den unge Dimonbonde Ole Jacob Jensen, Janus úr Dimuns far, den 1. juni 1924 var blevet knust af nedfaldende Sten under Æg-samling.

Hans Fader gik det paaliggende Maade. Faderen var yderst intelligent, kundskabssøgende og driftig, men Fuglefangsten var dog No. 1. Han blev i en forholdsvis ung Alder efterhaanden blind, en sørgelig Skæbne for en Mand af hans Beskaffenhed og i hans Stilling. Men han gav ikke op og vedblev at røgte sin Dont. En dag tog han til Syderø med Baad, men paa Turen opstod der Uvejre, og man maatte vende om. Den blinde Mand, som før plejede at sidde agter ved Roret som Hovedsmand, maatte nøjes med at holde i en Aare, medens hans nylig voksne Søn havde taget Pladsen agter i den lille Robaad. Imidlertid rammes Baaden af en Braadsø, og denne tog Sønnen over Bord. Han druknede, uden at det var muligt for nogen at yde Hjælp. De øvrige bjergede sig til en af Østbygderne paa Sandø.

Senere tog Bonden paa Fuglefangst tillige med en Ledsager, en

ung Mand. Bonden kendte hver Sten, og alt syntes at gaa godt. Ledsageren blev firet ned i Bjerget, og Bonden sad tilbage og holdt paa Linen. Mere ved man ikke, thi begge forsvandt. Den unge Mand er øjensynlig gledet ud, og har revet Bonden med sig. Denne fik saaledes en haard Død midt i sin kæreste Gerning, og Havet, det uendelige, blev hans Grav.

Jørgen Falk Rønne mirakuløst reddet

Det ligger ikke mange Aar tilbage i Tiden, at Sognepræsten paa Sandø, Jørgen Falk Rønne, der var paa Tur med Robaad fra Syderø, maatte søge Tilflugt paa Store Dimon midt om Vinteren i Storm og Kulde, hvor han og alle hans Ledsagere blev bjergede ligesom ved et Vidunder.

Tidligere benyttedes Store Dimon meget som frivilligt Forvisningssted til stor Gavn for alle Parter. De Forviste foryngeades og blev sunde, helt ukendelige, men Bonden fik den haardt tiltrængte Arbeidskraft. Nu er man saa human, at den Slags Forvisning er hørt op."

Speciel oplevelse

Der er ikke nogen tvivl om, at Store Dimon er et specielt og betagende sted til trods for sin dystre historie.

Dette vil de danske gæster også kunde sande, hvis de kommer til Store Dimon. Endnu i dag er dette ikke nogen selvfølge, selv om man næppe risikerer som i gamle dage at ligge i uger og endda måneder uden forbindelse med omverdenen.

Men der ønskes regentparret med følge samt de gæve indbyggere på Store Dimon lykke til med dagen.

I næste uge fortsætter denne artikelserie med blandt andet en beretning om, da Janus, vor kilde, som lille dreng blev reddet fra samme skæbne som flere at sine forfædre af en hund!